

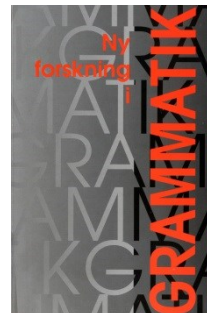
Ny Forskning i Grammatik

Titel: Perceptionsverbernes komplementeringsmønstre på fransk og italiensk

Forfatter: Kirsten Jeppesen Kragh & Erling Strudsholm

Kilde: Ny Forskning i Grammatik 22, 2015, s. 167-180

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nfg/issue/archive>

© Forfatterne og Dansk Sprognævn, 2015

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Ny Forskning i Grammatik (1993-2012) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Perceptionsverbernes komplementeringsmønstre på fransk og italiensk

Kirsten Jeppesen Kragh & Erling Strudsholm

1. Indledning

Et karakteristisk træk ved perceptionsverberne er deres mange konstruktionsmuligheder (Noonan 1985), og tilmed har hvert enkelt perceptionsverbum ikke de samme syntaktiske egenskaber. Faktisk er der en tydelig relation mellem de enkelte verbers semantik og deres konstruktionsmuligheder (Willem's 1983). Spørgsmålet er om denne relation skyldes verbets semantik eller komplementernes natur (Guasti 1993, Krefeld 1998).

Vi vil her se på mulige paralleller mellem fransk og italiensk. Ifølge vores hypotese er der både forskelle og ligheder mellem de to sprog med en delvis parallel udvikling fra latinske infinitte komplement (akkusativ med infinitiv og præsens participium) til finite komplement på de to romanske sprog (kompletivsætning og relativsætning). Umiddelbart finder vi de samme konstruktionsmuligheder på de to sprog, men som allerede vist i tidligere arbejder (De Roberto 2007, Kragh & Strudsholm 2011, 2013), kan vi observere distributionsforskelle for hvert komplement såvel diakront som synkront. Tanken om at sammenligne to romanske sprog er på ingen måde original, men inspireret af tidligere komparative studier. Heraf er en del brede og generelle (Arcaini 2000, Teyssier 2004, Bach, Brunet & Mastrelli 2008), mens andre, ligesom vi i dette arbejde, fokuserer på enkelte strukturelle eller semantiske fænomener fx De Cesare (2011), der har sammenlignet brugen af fransk *voici, voilà* og italiensk *ecco* i skrevne tekster; og Miller & Lowrey (2003), der har påvist at der også mellem fransk og engelsk findes stor overensstemmelse i perceptionsverbernes komplementeringssyntaks. Vi vil i denne artikel primært fokusere på moderne fransk og italiensk i et variationistisk perspektiv med reference til sprogudviklingen. Forskelle og ligheder mellem de to sprog analyseres med inddragelse af diamesiske, diastratiske og diafasiske variationsparametre. Analyserne begrænser sig til de mest frekvente synsverber, fransk *voir* og *regarder*, og italiensk *vedere* og *guardare*, med inddragelse af

et enkelt andet verbum (fr. *apercevoir*) i relevante sammenhænge. Vi baserer vores diskussion på data og resultater fra tidligere forskning og Henning Andersens teori om markerethed (1990, 2001).

2.1 Verbernes semantik

Det latinske verbum *VIDEO* og de tilsvarende verber på fransk og italiensk *voir* og *vedere* har to grundbetydninger: 1) opfatte noget gennem synssansen og 2) forstå, indse, konstatere noget. Vi kan med Willems (1983) skelne mellem en direkte, fysisk perception i den første betydning og en indirekte, kognitiv perception i den anden betydning. I forbindelse med den direkte perception er der samtidighed mellem perceptionen og den perciperede handling, mens der ikke er krav om samtidighed i den indirekte perception.

Krefeld (1998: 158) beskæftiger sig med den første grundbetydning, nemlig den direkte fysiske perception, og tager udgangspunkt i at enhver perception konstitueres af tre komponenter:

- Den perciperendes bevidsthed (*das wahrnehmende Bewußtsein*)
- Selve perceptionen (*das aktuelle Wahrnehmungserlebnis*)
- Det perciperede (*das Wahrgenommene*)

De enkelte perceptionsverber kan orientere sig i mere eller mindre grad mod en eller flere af disse komponenter, og dette udnyttes af Krefeld som udgangspunkt for en opdeling af perceptionsverberne i semantiske kategorier. Krefeld (1998: 159) skelner mellem de uspecificerede verber *voir* og *vedere* og en gruppe specificerede verber som bl.a. *regarder* og *guardare*. Denne skelnen svarer til markerethedsdistinktionen hos Andersen (2001). De uspecificerede/umarkerede verber kalder han for ‘perceptive’ verber, mens de specificerede/markerede verber betegnes ‘apperceptive’. I forbindelse med de perceptive verber, der vedrører den rent sensoriske/fysiske erkendelse af sanseindtryk, er den perciperende (den perciperendes bevidsthed) ikke den prototypiske agent, som per definition agerer, men snarere en ‘experienter’, der passivt modtager sanseindtryk. De apperceptive verber udtrykker derimod en intenderet perception, hvor den perciperende har en mere aktiv rolle (Krefeld 1998: 160-162). Krefelds distinktion svarer til den skelnen mellem passiv og aktiv perception, vi bl.a. finder hos Hatcher (1944a, 1944b) og Manoliu-Manea (1985). Hatcher (1944a: 297) beskriver i øvrigt subjektets

rolle for verbet *regarder* som “actively directing his attention thereto”. Denne distinktion har stor betydning for komplementeringsmønstrene.

2. Komplementeringsmuligheder

Som allerede anført har perceptionsverberne mange komplementeringsmuligheder, både verballøse komplementer som substantivsyntagmer og pronominer og verbalholdige med såvel finitte som infinitte verbalformer. I denne analyse behandler vi udelukkende verbalholdige komplementer, med fokus på de tre mest almindelige, nemlig infinitivkonstruktion¹, deiktisk relativsætning og kompletivsætning²:

- (1) Je vois Jean arriver / Vedo Gianni arrivare (‘Jeg ser Jan ankomme’)
- (2) Je vois Jean qui arrive / Vedo Gianni che arriva (‘Jeg ser Jan som ankommer’)
- (3) Je vois que Jean arrive / Vedo che Gianni arriva (‘Jeg ser at Jan ankommer’)

Disse konstruktioner ser ved første øjekast ud til at være nogenlunde synonyme, men har ifølge bl.a. Hatcher (1944a, 1944b) forskellige semantiske og pragmatiske funktioner, og vi er af den overbevisning at forskellige former også har forskelligt indhold (jf. Heltoft, Nørgård-Sørensen & Schøsler 2005), hvilket vi vil forsøge at påvise i det følgende.

En af de vigtigste ændringer i overgangen fra latin til de romanske sprog er erstatningen af den såkaldte akkusativ med infinitiv med kompletivsætninger (Cuzzolin, 1994: 13). Denne ændring skal ses som en del af omstruktureringen af underordningssystemet med en generel tendens til udvikling fra infinitte til finitte konstruktioner, fra syntetiske til analytiske former. Mens der på klassisk latin var mulighed for en akkusativ med infinitiv efter ytrings- og perceptionsverber, er denne konstruktion på de moderne romanske sprog kun mulig efter perceptionsverberne. Begge verbaltyper har en konstruktion med kompletivsætning. En tredje konstruktionsmulighed efter perceptionsverberne på de moderne romanske sprog er den deiktiske relativsætning.

---

1 Betegnelsen dækker den konstruktion der i latin var en akkusativ med infinitiv. I de moderne romanske sprog er kasusdistinktionen delvis udvisket, hvorfor det kun giver begrænset mening at tale om akkusativ.

2 Ud over komplette ledsætninger findes også interrogative ledsætninger som komplement for perceptionsverber (*Je vois qui arrive / Vedo chi arriva*). Disse indgår ikke i denne undersøgelse.

3. Sammenhæng mellem semantik og komplementeringsmuligheder

Som skitseret i følgende oversigt inspireret af Willems (1983: 155), er der en tydelig relation mellem perceptionsverbernes betydning og deres komplementeringsmønstre:

Visuel perception		
fysisk		kognitiv
Direkte	indirekte	indirekte
infinitiv/deiktisk relativ	kompletiv	kompletiv
Il voit Jean arriver/Vede Gianni arrivare Il voit Jean qui arrive/Vede Gianni che arriva	Il voit que Jean arrive/Vede che Gianni arriva	Il voit que Jean est arrivé tard/Vede che Gianni è arrivato tardi

Skema 1

I forbindelse med infinitivkonstruktionen og den deiktiske relativsætning findes kun de fysiske, direkte betydninger af perceptionsverbet, mens kompletivsætningen kan udtrykke både fysisk og kognitiv perception. I forbindelse med kompletivsætningen taler Willems om en mindre direkte perception, en vis afstand fra den perciperede aktivitet, og inden for den fysiske perception foreslår hun en skelnen mellem direkte og indirekte: direkte fysisk perception i forbindelse med infinitivkonstruktionen og den deiktiske relativsætning, og indirekte fysisk perception i forbindelse med kompletivsætningen. Det betyder at perceptionen ikke nødvendigvis indebærer at den perciperende konkret ser en størrelse og dens aktivitet, men blot ser noget der indikerer størrelsen og dens aktivitet. Denne analyse stemmer overens med at den kognitive anvendelse (jf. Lemhagen 1979) er den foretrukne tolkning af konstruktionen med kompletivsætning.

De anførte eksempler er alle med de umarkerede verber *voir/vedere*, der begge er højfrekvente i såvel tale som skrift. På en liste over de mest frekvente verber i fransk fremstår *voir* som nr. 7 i talesprog og som nr. 8 i skriftsprog (Cresti & Moneglia 2005: 125-126). På den italienske liste angives *vedere* som nr. 4 i talesprog og nr. 5 i skriftsprog (Cresti & Moneglia 2005: 105).

Inddrager vi derimod et andet højfrekvent verbum, *regarder/guardare*, som er semantisk markeret i forhold til *voir/vedere* (jf. også Krefeld 1998), finder vi kun den ene betydning, nemlig den fysiske perception. Inden for den fysiske perception kan vi skelne mellem en aktiv perception med *regarder* og *guardare* og en passiv perception med *voir* og *vedere*:

Visuel perception direkte fysisk	
agentiv/aktiv	non-agentiv/passiv
infinitiv/deiktisk relativ	infinitiv/deiktisk relativ
Il regarde Jean arriver/Guarda Gianni arrivare Il regarde Jean qui arrive/Guarda Gianna che arriva	Il voit Jean arriver/Vede Gianni arrivare Il voit Jean qui arrive/Vede Gianni che arriva

Skema 2

På frekvenslisterne findes *regarder* som nr. 27 i talesprog og nr. 68 i skriftsprog, mens *guardare* optræder som henholdsvis nr. 17 og nr. 59. Der findes ikke andre synsverber blandt de 100 mest frekvente på nogen af sprogene. Til gengæld findes andre perceptionsverber, fransk *entendre*, *écouter*, *sentir* og *trouver* og italiensk *sentire* og *trovare*. Perceptionsverbernes generelt høje frekvens understreger vigtigheden af den kognitive kategori ‘perception’ i en sproglig kontekst.

Vi har nu illustreret hvordan kompletivsætningen rent betydningsmæssigt adskiller sig fra de to andre komplementtyper. For så vidt angår infinitivkonstruktionen og den deiktiske relativsætning ser de umiddelbart ud til at have samme indhold. I forbindelse med sammenligningen af følgende tre eksempler: 1) *vedo correre i ragazzi*, 2) *vedo che i ragazzi corrono* og 3) *vedo i ragazzi che corrono* skriver Battaglia & Pernicone (1968: 531):

“Questi tre costrutti, pur essendo assai simili, non sempre si possono usare indifferentemente, perché ciascuno d’essi indica una particolare sfumatura di pensiero. Nel primo caso (‘Vedo correre i ragazzi’) si vuole indicare che si sta assistendo alla corsa; nel secondo caso (‘Vedo che i ragazzi corrono’) si constata semplicemente un fatto; nel terzo caso (‘Vedo i ragazzi che corrono’) si assiste alla scena con l’interesse rivolto piuttosto al soggetto della dipendente (la prima e la terza espressione sono, dunque, assai affini).”³

Det kan ikke benægtes at infinitivkonstruktionens og den deiktiske relativsætnings betydninger ligner hinanden meget, men vi vil i det følgende, hvor vi

3 “Selvom disse tre konstruktioner ligner hinanden temmelig meget, kan man ikke altid bruge dem vilkårligt fordi hver af dem angiver en speciel nuance i tankegangen. I det første tilfælde (‘vedo correre i ragazzi’) anfører man at man overværer løbet; i det andet tilfælde (‘vedo che i ragazzi corrono’) konstaterer man simpelthen en kendsgerning; i det tredje tilfælde (‘vedo i ragazzi che corrono’) overværer man scenen med specielt fokus på subjektet i den underordnede sætning (det første og det tredje eksempel ligner altså hinanden temmelig meget).” (Oversat af forf.)

går i dybden med de tre konstruktioner på de to sprog (se eksemplerne (1)-(3)), vise at der er forskelle på flere parametre, såvel intra- som interlingvistiske. Selvom der er tale om to forskellige sprog, har de så mange fælles træk at vi finder det hensigtsmæssigt at beskrive dem sammen.

3.1 Kompletivsætningen versus infinitivkonstruktion og deiktisk relativsætning

Som allerede anført anvendes kompletivsætningen primært i forbindelse med indirekte, kognitiv perception, og de to øvrige konstruktioner, infinitivkonstruktionen og den deiktiske relativsætning, kun i forbindelse med direkte, fysisk perception. I kompletivsætningen er det indholdet af ledsætningen som er det semantisk væsentlige, mens man i de to andre konstruktioner fokuserer på perceptionen. For sidstnævnte gælder at fysisk kontakt mellem den perciperende og det perciperede forudsætter samtidighed mellem perceptionen og den perciperede aktivitet. Som allerede illustreret i Skema 1 er der ikke krav om samtidighed mellem det styrende verbums tempus og kompletivsætningens tempus. En erkendelse (kognitiv perception) kan sagtens finde sted på et andet tidspunkt end det tidspunkt hvorpå der perciperes.

3.2 Infinitivkonstruktion versus deiktisk relativsætning

Som også anført af Battaglia & Pernicone (1968) ligner infinitivkonstruktionen og den deiktiske relativsætning hinanden meget, og ofte betragtes de som synonyme. Sammenligner man imidlertid de to frekvente verber, *voir/vedere* og *regarder/guardare*, er *voir/vedere* både langt det hyppigste, det umarkerede og det verbum der ofte findes med begge konstruktioner. Begge konstruktioner findes ved *regarder/guardare*, men her er infinitivkonstruktionen langt den hyppigste. Empiriske data indeholder mange eksempler med infinitivkonstruktionen, men kun et meget begrænset antal med den deiktiske relativsætning.

Tidligere, dog endnu ikke publicerede, korpusanalyser⁴ har vist at det umarkerede verbum *voir* kombineres med såvel infinitivkonstruktion som deik-

---

4 Materialet blev præsenteret ved ΔΙΑ 3 i Napoli, november 2014, og forventes publiceret i den forbindelse. Det fremgår af data fra 1700-1800 at infinitivkonstruktionen anvendes i 92 % ved *voir* og i 100 % ved *regarder*, mens den deiktiske relativsætning anvendes i hhv. 8 % og 0 %. Nyere data (1900-2000) tyder på en stigende brug af den deiktiske relativsætning ved *voir* (20 %), mens der fortsat er tale om en meget lav forekomst ved *regarder* (4 %). Disse data stammer fra det elektroniske korpus *Frantext* (<http://www.frantext.fr>).

tisk relativsætning, mens det markerede synsverb *regarder* stort set ikke forekommer med deiktisk relativsætning, hvilket også stemmer overens med Hatcher (1944a: 298). Samme forhold gør sig gældende på italiensk.

Det er derfor mest relevant at kigge på forskelle i brugen af de to konstruktioner ved *voir/vedere*. Infinitivkonstruktionen har ifølge Hatcher (1944a: 276) det bredeste anvendelsesområde og er dermed også det umarkerede komplement. Ifølge Noonan (1985: 129-131) er sammenfaldet mellem perceptionen og den perciperede handling i forbindelse med “immediate perception predicates” med til at forklare at infinitiven er den foretrukne, idet oplysninger om tempus egentlig er overflødige. Dette bekræftes af Krefeld (1998), som anfører muligheden for at fremhæve forskellige komponenter af perceptionen (jf. afsnit 1).

Et tredje synsverbum i fransk, nemlig *apercevoir* (‘få øje på’), kombineres også ofte med den deiktiske relativsætning. Dette verbum anvendes til gengæld ikke med infinitivkonstruktionen. Krefeld (1998) kategoriserer *apercevoir* som et apperceptivt verbum med intenderet perception. Vi opfatter snarere *apercevoir* som et verbum med passiv perception på linje med *voir*, hvilket også er i overensstemmelse med Hatcher (1944a: 297) som skriver at *voir* og *apercevoir* er verber hvis subjekt modtager et synsindtryk: “verbs which represent the subject as *receiving* a visual impression”. Et verbum der etymologisk og semantisk er helt parallelt med det franske *apercevoir*, findes ikke i italiensk.

3.2.1. Ordstilling og informationsstruktur

Infinitivkonstruktionen findes på begge sprog i to varianter, en hvor det grammatiske objekt for perceptionsverbet (det logiske subjekt for infinitiven) er placeret før infinitiven:

- (4) Pierre voit Jean arriver / Pietro vede Gianni arrivare

og en variant hvor dette er placeret efter infinitiven:

- (5) Pierre voit arriver Jean / Pietro vede arrivare Gianni

I oldfransk blev begge varianter brugt i stort set samme omfang. Martineau (1992) hævder at der siden middelalderfransk har været en stigende tendens

til at anbringe det grammatiske objekt inden infinitiven, og at varianten med efterstillet objekt er sjældnen i moderne fransk. Vores korpusundersøgelser viser imidlertid ikke tegn på at dette er tilfældet, og på italiensk forekommer begge varianter fortsat.

Valget mellem forskellige ordstillinger i forbindelse med infinitivkonstruktionen (*Je vois Jean arriver / Vedo Gianni arrivare, Je vois arriver Jean / Vedo arrivare Gianni*) gør det muligt at tilpasse informationsstrukturen og skelne mellem om det logiske subjekt for infinitiven er tema eller rema. Er det logiske subjekt foranstillet, vil der normalt være tale om en kendt/tematisk størrelse, mens man med efterstillingen kan introducere en ny/rematisk størrelse. Foreløbige studier tyder på at infinitivens transitivitet også spiller ind i dette valg. På italiensk vil efterstilling af subjektet fx være det umarkerede i forbindelse med inakkusative verber, hvis subjekt normalt er efterstillet verbalet.

Man må gå ud fra at de to varianters forskellige ordstilling i et vist omfang tager hensyn til rækkefølgen af perceptionen. Enten lægges der først mærke til aktiviteten (tema), hvorefter personen der udfører aktiviteten (rema), identificeres. Eller også opfattes først personen (tema) og derefter aktiviteten (rema). I oldfransk tillod infinitivkonstruktionen også fokus på det perciperede objekt opfattet midt i en aktivitet. Men da infinitivkonstruktioner anvendtes uden denne specifikke betydning, kunne der ikke med denne konstruktion insisteres på dette fokus, og der opstod ifølge Hatcher (1944a: 279) et behov for en alternativ konstruktion til at reproducere de forskellige trin af en visuel perception som de faktisk opstod i perceptionsøjeblikket. Med den deiktiske relativsætning som alternativ til infinitivkonstruktionen har sproget en konstruktion som i sig selv kan insistere på én generel perceptionstype, nemlig den hvor en størrelse perciperes midt i sin aktivitet og med progressiv aspekt (jf. også Kragh & Schøsler 2015).

Den deiktiske relativsætning kan udtrykke den dobbelthed der forekommer når både den perciperede størrelse og dennes aktivitet opfattes for første gang. Ordstillingen er fast ved deiktiske relativsætninger, men vigtigere end ordstilling er tilstedeværelsen af en finit verbalform. Den deiktiske relativsætning gør den perciperede størrelses aktivitet virkelig og substantiel, og der fokuseres på selve udviklingen af den aktivitet som størrelsen indgår i. Med infinitivkonstruktionen finder vi også eksempler uden logisk subjekt for infinitiven:

- (6) J'ai vu jouer la pièce ('jeg har set spille stykket' ~ 'jeg har set stykket blive spillet')
- (7) Ho visto giocare la partita ('jeg har set spille kampen' ~ 'jeg har set kampen blive spillet')

Dette er ikke muligt med den deiktiske relativsætning.

3.2.2. *Aspektuelle forhold*

Mens infinitiven er aspektneutral og både kan udtrykke noget punktuel og noget durativt, vil verbalet i den deiktiske relativsætning altid udtrykke noget durativt eller progressivt. Her gennemføres handlingen ikke nødvendigvis; der lægges vægt på handlingsforløbet mens den finder sted; man så at sige 'dvæler' ved handlingen, der er entydigt imperfektiv. Det imperfektive understreges af muligheden for på italiensk at omskrive handlingen med konstruktionen *stare+gerundio*, der altid vil udtrykke noget imperfektivt, en omskrivning der ikke er mulig i forbindelse med infinitivkonstruktionen:

- (8) J'ai vu Marie sortir / Ho visto Maria uscire → *Ho visto Maria star uscendo
- (9) J'ai vu Marie qui sortait / Ho visto Maria che usciva → Ho visto Maria che stava uscendo

I eksempel (8) går Maria rent faktisk ud, mens man i (9) kun udtrykker at hun var på vej ud, men måske ikke nåede længere, dvs. vi kan udtrykke det der var ved at ske men ikke nødvendigvis sker. I relativsætningen kan vi således finde en *IMPERFECTUM DE CONATU*, hvilket vi ikke kan udtrykke med infinitiven. Følgende eksempel kan således ikke forekomme med infinitiv uden at personen rent faktisk dør af sult:

- (10) Je l'ai vu qui mourait de faim / L'ho visto che moriva di fame ('jeg så ham som var ved at dø af sult')

I den deiktiske relativsætning er aktiviteten det centrale, og her bidrager det finitte verbal til at give handlingen substans. Der lægges vægt på aktiviteten mens den finder sted. I infinitivkonstruktionen kan der fokuseres på infinitivens logiske subjekt, der også kan være rematisk, efterstillet.

4. Diskussion

Begge konstruktioner findes allerede i 1200-tallet både på fransk og italiensk, omend med meget begrænset brug af den deiktiske relativsætning i de første århundreder. Såvel på fransk som på italiensk kan vi i diakront perspektiv iagttage en stigende brug af den deiktiske relativsætning som konkurrent til infinitivkonstruktionen. Vi kan konstatere flere sammenhænge mellem de semantiske kategorier og de forskellige komplementeringsmønstre, og vi kan på flere forskellige niveauer tale om markering over for umarkering:

- Informationstruktur

På oldfransk kunne man efterstille infinitivens subjekt, hvilket også er muligt på moderne fransk, dog muligvis med en tendens til en udvikling mod fast placering før infinitiven (jf. også Martineau 1992). En nærmere fastlæggelse af dette vil dog kræve en grundig korpusundersøgelse med inddragelse af forskellige parametre for variation. På moderne italiensk finder vi subjektet såvel før som efter infinitiven og således at ordstillingen kan tilpasses informationsstrukturen. Dette kan måske også hænge sammen med, at ordstillingen generelt er fastere på fransk end på italiensk.

- Markerethedsforhold mellem verberne

Vores undersøgelser bekræfter at *voir/vedere* er umarkerede, både semantisk og syntaktisk, svarende til 'uspecificeret' og 'perceptive' i Krefelds terminologi. Det kommer til udtryk ved at de omfatter hele spektret i forbindelse med betydning og at de samtidigt kan konstrueres med samtlige komplementtyper. I modsætning til dette umarkerede verbum findes der en lang række markerede verber, 'specificerede' og 'apperceptive' i Krefelds terminologi, hvoraf vi kun har undersøgt *regarder/guardare* og til en vis grad *apercevoir*. *Regarder* og *guardare* er semantisk markerede i den forstand at de kun kan udtrykke fysisk perception og derunder kun den aktive/agentive perception, hvilket indebærer en syntaktisk markering idet de ikke kan konstrueres med en kompletivsætning.

- Markerethedsforhold mellem konstruktionerne: aspekt

Gennem brug af den deiktiske relativsætning fokuseres der på perceptionen mens den finder sted, en holistisk perception eller en slags perception 'in action'. Den deiktiske relativsætning har således en imperfektiv, progressiv aspekt, mens infinitivkonstruktionen er neutral med hensyn til aspekt.

- Markerethedsforhold mellem konstruktionerne: diamesi

Vores foreløbige undersøgelser bekræfter hypotesen om relativsætningens deiktiske forankring. Stort set alle forekomster kommer fra talesprogsagtige tekster, typisk fra komedie og dialog fra narrative tekster.

5. Konklusion og perspektivering

Vi har i denne artikel undersøgt forskelle og ligheder mellem perceptionsverbernes komplementeringsmønstre i fransk og italiensk. Vi har påvist en relation mellem Krefelds klassifikation i perceptive og apperceptive verber med inddragelse af verbernes semantiske egenskaber og konstruktionsmuligheder og konstateret en klar sammenhæng mellem den perciperendes bevidsthed (aktiv/passiv) og den måde det perciperede udtrykkes på. Således kan kompletivsætningen kun kombineres med det perceptive *voir/vedere* når dette udtrykker en indirekte fysisk eller kognitiv perception. Når de perceptive verber udtrykker direkte fysisk perception kan de, ligesom de apperceptive verber, ikke konstrueres med kompletivsætning, men derimod med infinitivkonstruktion og deiktisk relativsætning.

En lignende semantisk-syntaktisk udredning vil sandsynligvis kunne påvise en tydeligere forskel på anvendelsen af infinitivkonstruktionen og den deiktiske relativsætning. Det vil imidlertid kræve et empirisk grundlag som det endnu ikke er lykkedes os at indsamle pga. den sidstnævnte konstruktions relativt specifikke anvendelse.

Henvisninger

- Andersen, H. (1990). The structure of drift, i H. Andersen & K. Koerner (red.) *Historical linguistics 1987. Papers from the 8th International Conference on Historical Linguistics*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1-20.
- Andersen, H. (2001). Markedness and the theory of linguistic change, i H. Andersen (red.), *Actualization. linguistic change in progress*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 21-57.
- Arcaïni, E. (2000). *Italiano e francese: un'analisi comparativa*. Torino/Milano: Paravia Bruno Mondadori Editori.
- Bach, S., J. Brunet & C.A. Mastrelli (2008). *Quadrivio romanzo. Dall'italiano al francese, allo spagnolo, al portoghese*. Firenze: Accademia della Crusca.

- Battaglia, S. & V. Pernicone (1968). *La grammatica italiana. Seconda edizione migliorata, quinta stampa*. Torino: Loescher Editore.
- Cresti, E. & M. Moneglia (2005). *C-ORAL-ROM: Integrated reference corpora for spoken Romance languages*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- De Cesare, A.-M. (2011). L'italien *ecco* et les français *voici, voilà*. Regard croisés sur leurs emplois dans les textes écrits, *Langages* 184, 51-67.
- De Roberto, E. (2007). Le relative predicative retta da verbo di percezione in italiano antico, *La lingua italiana. Storia, strutture, testi. Rivista internazionale* 3, 105-127.
- Guasti, M.T. (1993). *Causative and perception verbs. A comparative study*. Torino Rosenberg & Sellier.
- Hatcher, A.G. (1944a). Je le vois sourire; je le vois qui sourit; je le vois souriant. Part one. *Modern Language Quarterly* 5/3, 275-301.
- Hatcher, A.G. (1944b). Je le vois sourire; je le vois qui sourit; je le vois souriant. Part two. *Modern Language Quarterly* 5/4, 387-405.
- Heltoft, L., J. Nørgård-Sørensen & L. Schøsler (2005). *Grammatikalisering og struktur*. København: Museum Tusulanum.
- Kragh, K.J. & L. Schøsler (2015). Regrammation and paradigmization. Reanalyses of the deictic relative construction with progressive function in French, *Journal of French Language Studies*, 25, 265-293.
- Kragh, K.J. & E. Strudsholm (2011). Deiktiske relativsätze i fransk og italiensk, i P. Durst-Andersen & H.H. Müller (red.) *Ny forskning i grammatik* 18, Odense: Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet, 197-223.
- Kragh, K.J. & E. Strudsholm (2013). The relevance of deixis in the description of the predicative relative clause, i K.J. Kragh & J. Lindschouw (red.) *Deixis and pronouns in Romance languages*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 207-226.
- Krefeld, T. (1998). Transitivität aus rollensemantischer Sicht. Eine Fallstudie am Beispiel französischer und italienischer Wahrnehmungsverben, i H. Geisler & D. Jacob (red.) *Transitivität und Diathese in romanischen Sprachen*, Tübingen: Niemeyer, 155-173.
- Lemhagen, G. (1979). *La concurrence entre l'infinitif et la subordonnée complétive introduite par que en français contemporain*. Uppsala: [s.n.].
- Manoliu-Manea, M. (1985). *Tipología e historia. Elementos de sintaxis comparada románica*. Madrid.

- Martineau, F. (1992). The evolution of complements of French accusative and perception verbs, i P. Hirschbühler & K. Koerner (red.) *Romance languages and modern linguistic theory. Papers from the 20th linguistic symposium on Romance languages (LSRL XX), Ottawa, 10-14 April 1990*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 161-174.
- Miller, P. & B. Lowrey (2003). La complémentation des verbes de perception en français et en anglais, i P. Miller & A. Zribi-Hertz (red.) *Essais sur la grammaire comparée du français et de l'anglais*, Paris: Presses Universitaires de Vincennes, 131-188.
- Noonan, M. (1985). Complémentation, i T. Shopen (red.) *Language typology and syntactic description*, Cambridge: Cambridge University Press, 42-110.
- Teyssier, P. (2004). *Comprendre les langues romanes. Du français à l'espagnol, au portugais, à l'italien & au roumain. Méthode d'intercompréhension*. Paris: Editions Chandeigne.
- Willems, D. (1983). « Regarde voir ». Les verbes de perception visuelle et la complémentation verbale, i E.L.T. Roegies (red.) *Verbe et phrase dans les langues romanes. Mélanges offerts à Louis Mourin*, Gent: Romanica Gandensia, 147-158.

